

Biełaruskaja

KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA

Adras Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19)
Redakcyja adžyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.

Ceny abwiestak pawodle ŭmowy.

„Bieł. KRYNICA“ kaštuje na hod—4 zał., na paŭhoda —
2 zał., na 3 miesiacy — 1 zał. Zahranicu ŭdwaža daražej.
HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEN.

Paleski klin.

Ukraińska hazeta „Діло“ (Nr. 15 z dnia 23.1.31 h.) pamiaściła artykuł pad zahaloŭkam „Padzieł Paleśsia“, u katorym wyjaśniaje i krytykuje polskuju palityku na Paleśsi.

Pryčynaj da napisańnia hetaha artykułu było wydzialeńnie ŭ apošnim časie Sarnienskaha paw. z wajawodztwa Paleskaha i dalučeńnie jaho da waj. Wałynskaha. „Діло“ ŭ hetym fakcie bačyć padzieł Paleśsia na ukraińskaje i biełaruskaje i hety padzieł, pawodle „Діла“, polski ŭrad zrabiŭ z tej metaj, kab pakiuć pry Ukrainie tolki najbolej świedamy Sarnieński paw., a ŭsie inšyja zrabić biełaruskimi. „Діло“ ŭ swaich razważeńniach dachodzić nawet da toho, što ćwierdzić, byccam niekatoryja biełarusy spryjać hetamu prajektu polskaha ŭradu.

Z usiaho widać, što „Діло“ nia wielmi arjentujecca ŭ paleskich sprawach. Dziela hetaha ŭważajem za patrebnaje wyjaśnić bolejš padrabiazna polskuju palityku adnosna Paleśsia, a tak-
ża padać naś punkt hlědzańnia na hetu sprawu.

Polskaja palityka ŭ sprawie Paleśsia była aktyŭnaj nia tolki ciapier. U 1921—23 hadach, kali ekspansija Polšy prypynilaś na mocy Ryskaha traktatu i pačalaś działańnia jaje stabilizacyja, my bačym na Paleśsi systematyczna prawodžany peŭny plan. Hety plan wyjaŭlaśsia pradusim u twareńni nowaj „palešuckaj“ narodnaści. Pry zapisywańni ludziej u hramadzkija śpisy abo pry wydawańni pašpartoŭ pisałaśsia narodnaść „palešuckaja“. Na čym mieła apiracca i jak mieła prajaŭlaćca hetaja „narodnaść“, inicyjatory jaje sami nia wiedali: adny stajali za rasiejskiju mowu i kulturu (P.P.S.—y wydawali nawet časopiś u rasiejskaj mowie), a inšyja i naahul prawyja i kaścielnyja kruhi nasillia z dumkaj stwareńnia nowaj „palešuckaj“ mowy. Hetaja palešuckaja narodnaść i mowa mieła być tym klinam, jaki addziałiŭ-by Ukrainu ad Bielarusi i hetym samym parwaŭ-by lancuh swiazali troch narodaŭ: Ukraincaŭ, Bielarusiaŭ i Litwiniaŭ, jaki addziałiŭ Polšč ad Uschodu.

Ale nia tolki hetuju metu mieli polskija palityki—jany chacieli stwaryć jašče adzin karydor. Polšča, pabudawana na systemie karydoraŭ (adzin da mora, druhi da Łatwi) chaciela mieć jašče, na ŭsiałaki wypadak, i treci — da Rasiei. Polšč zaŭsiody, a asebliwa na pačatku swajho niezaleźnaha isnowańnia, ličylaś na mahčymaściłaj paŭstańnia niezaleźnych Ukrainy i Bielarusi. Hetyja niezaleźnyja działy byliby pieraškodaj u handlowych znosinach polskaha tekstylnaha i metalurhičnaha promysłu z wialikim rasiejskim rynkam, da katoraha byŭ datasawany polski promysiel prad wajnoju i na katory tak spadziawalisia polskija pramyślowyja kruhi (adhetul i takaja „uhadowaść“ prad Rasiejaj endekaj palityki, jakaja była daŭniej ciesna zwiazana z pojskim „Lewiatanam“). Dyk handlowym ślacham u Rasieju mieła być Paleśsie z bieraściejska-łuninieckaju železnaju darohaj.

Kali my hlaniem na kartu, to lohka zaŭważym, što Polšč jakraz na Paleśsi najbolejš wysunułaś na ŭschod. Paleski klin i razam z hetym budući dalejšy karydor tut sam sabou kidajeca ŭ woćy.

Hety klin prypaminaje taki-samy „Biełastocki klin“, jaki chacieli ŭ 1918 hodzie zahnać pamiż Ukrainaj i Litwoju niemcy ŭdoŭż biełastocka-baranawickaj železnaj darohi, kab mieć karydor z Usch. Prusii da Rasiei. Dziela hetych pryčyn niemcy ab niezaleźnaści Bielarusi nie chacieli i słuchać.

Waročajućsia da Paleśsia, my chacieli-b zwiaźnuć uwahu jašče na adnu sprawu. Jak wiedama, Paleśsie ciapier wielmi redka nasielena. Pryčynaj takoha redkaha nasielnictwa — bałotny hrunt. Ale, kali-b hetyja bałoty asuŭyć? Tady polskaja palityka naslała-b tudy celyja masy asadnikaŭ, dy jašče pry pomaćy škol, administracyj,

Kanfiskata „Bieł. Krynicy“.

Wilenskaje Haradzkoje Starastwa skanfiskawała Nr. 4 „Bieł. Krynicy“ z dn. 7 h. m.:

1) za rezalucyji Bielarskaha Nacyjanalnaha Kamitatu pryniatyja na ahułnym schodzie K-tu dnia 1 II 31 h., jakija hazeta naša źmiaščała pad zahaloŭkam „**Biełaruski Nacyjanalny Kamitet ab sučasnym pałažeńni biełaruskaha narodu**“,

2) Za padzahaloŭki ŭ addzielach z biełaruskaha i litoŭskaha žyćcia.

3) Za karespandencyju z Haradzišča pad zahaloŭkam „Natrapili na swajo i budziem jaho baronić“.

U hetym numary źmiaščajem niekanfiskawany materyjał z N-ru 4-ha, pakidajućy miejsca skanfiskawanych staciej pustym, a padzahaloŭki — zakasawanyimi.

Pamiaci M. Kabierca.

U apošnich dnach m-ca studnia s. h. dakacilaś ŭ Wilniu sumnaja wiestka: 14-ha studnia s. h. u Čechasławačyni, u sanatoryi „na Pleši“, pamior absolwent lasnoha addzielu Českaŭ palitechniki ŭ Prazie Michaś Kabierac, Bielarus.

Niaboščyk pachodziŭ z Sluččyny. Z himnazijalnaj laŭki (6 klasa) ŭ Slucku sarwała jaho wiadomaje prociłaśławickaje Sluckaje paŭstańnie ŭ 1920 h. Pa źlikwidawańni paŭstańskich addzielaŭ niaboščyk zmušany byŭ pierajści na horki emihrancki chleb. Niejki čas byŭ susłom biaz srodkaŭ da žyćcia. Paśla pracawaŭ jak wučyciel u biełaruskaj pačatkawaj škole ŭ Wilni. Kab zdabyć wyjšuju aświetu i nia mohući hetaha dasiahnuć u Polšcy, M. K. c u pačatku 1923 h. wyjechaŭ zahranicu, u Čechasławačyniu, hdzie, pa zdabyćciu matury, zapisaŭsia na českuju palitechniku ŭ Prazie, katoruju i absalwaŭ na wiasnu 1928 h.

Dakončyć pačataj pracy M. Kabiercu adnak nia było danym, bo kwołaje ad pryrody zdaroŭje

jahonaje pry ŭmowach ćwiordaha emihrankaha žyćcia raptam załamałaś. Dachтары nieadkłađna wysłali chworaha ŭ sanatoryju dla chworych na suchoty. Widać adnak, što chwaro ba doŭha tačyla jahonaje zdaroŭje skryta, kali ŭsie starańni adratawać da žyćcia nadziejnaha i ŭžo amal pryhatawanaha pracaunika akazalisia ŭrešcie daremnyimi: 14-ha studnia 1931 h. Michaś Kabierac pamior.

Čužaja, choć i brackaja złamielka českaja pryniała ŭ swaje wiečnyja abojmy jšče adnu pradčasnuju achwiaru niaroŭnaha zmahańnia za najčyściejšy ideał Bielarusi: Niezaleźnaść.

Śpi-ž tam, Druža, zdalok ad Bačkaŭščyny, da świetłaha dnia Uwaskašeńnia. Kloniaćsia prad pamiaćciu ab Table zapeŭnić śmieju, što dumka ŭwaskašeńnia Bielarusi, katoraj Ty ŭ zarańni wieku paświlać žyćcio swajo, nie zamre ŭ sarcach Twaich byŭšych tawaryšoŭ pa pracy i niadoli.

Sit tibi terra levis!

Wilnia 3.II.1931 h. Inž. Adolf Klimowič.

kaściola i nawet carkwy išlo-b da spalanzawańnia ciomnaha palaśuka i za niekalki dzieśiatkaŭ hadoŭ mahla-b zajaŭić, što Paleśsie—heta „čysta polski kraj“... Tady Polšč poŭnaściu ździejsniła-b swaje mety, znaćć klin pamiż Ukrainaj i Bielarusiaj jość, karydor jość, treba dalejš razwiwać i zamacoŭwać „Drang nach Osten“ polskaj kultury i narodnaści...

Hetak pradstaŭlajecca sprawa z padzielaŭ Paleśsia, jakuju zakranuła „Діло“.

Kali ŭžo hawaryć ab padziela Paleśsia, to na naš pohlad Paleśsie sapraŭdy niekali padzie-

licca, ale nia tak, jak chacieli-b palaki. Ciapier my bačym na Paleśsi pracas narodnaha ŭświe-
damleńnia: paŭdzionnyja častki ŭświedamlajucca, jak ukraińskija, a paŭnočnyja — jak biełaruskija. Narod sam skaže, jakoj jon narodnaści i jakaja kultura bliżej da jahonaha serca. Takim paradkam Paleśsie z časam padzielicca, ale padzielicca samo sabou pad upływam nacyjanalnaha ŭświedamleńnia, jakoje dachodzić ciapier u samyja ciomnyja kutki našych krajoŭ.

Prociŭ takoha pryrodnaha padzielu jakraz wystupaje polskaja palityka tworać Paleski klin.

niki" — indywiduálnyja haspadary. Za hety „padarunek" kamunisty zladzili abożnikam" mitynh, na jakim „padziakawali" sielenam za „padarunek", ablacajućy, što pastarajućca čym skarej sahnąć ich u kamunu.

Kali zahlanie nočka ů moj
Nizienki j wuzienki pako j
I clemra nočnája zalje
Wuhły i ščeliny ůsie,
U maim mazhu, u haławie,
By ů mutnaj lužynle na dnie,
Snujuć, jak tyja miantuzy,
Trywožnych dumak pałasy. Špak! Wosaŭski.

Baltycki kanhres praūnikaū. U Kounie adbywajucca pryhataŭleñni da sklikañnia tak zwanaha baltyckaha kanhresu praūnikaū Litwy, Łatwii i Estonii. Kanhres adbudziecca sioleta ŭ trauñ miesiacy.

„Vilniaus Varpas“ (Wilenski Zwon), lituńska gazeta w Wilnie, pośła niekatoraha pierarywu, pačala vychodzić uznoū.

Hety paŭspiech, jak udałoſia dačucca, pabudziŭ aŭtara da napisańnia druhoj užo kniŭki, hetym razam pabiełarusku ab Čechasła waččynie. Kniŭku hetuju biełaruskaje hramadziaństva pryjmie z udziačnaściu, u nadziel, što aŭtar—pacichu skažaŭ — pry padborny i ŭtaŭsoŭcy materiału papracuje krychu bołš i spakaj.

Čyřwony aboz u „padarunak“ kamunistyčnaj partyi. Mienskaja hazeta „Zvezda“ padaje, što 21 studzienia s. h. u Miensk prybyu z Samachwałaŭskaha rajonu „čyřwony aboz“ u liku 500 furmanak. Hety aboz prywloz „padarak“ dla Centr. K-tu Kam. Partyi Bielarusi: 166,5 ton zboża i 100 štuk adkormljenych šwiniej. Taja samaja „Zvezda“ ščwardžaje, što hety „padarunak“ prywiezli z wioski u miesta nie adny „kałhaŭniki“ — kalektyunyja haspadarki, ale i „adżinaasob-

Nia susim udačna rasprawišia aūtār i z nazwasloūjem bielaruskich imionaū hieohrafičnych i historyčnych. Nialohkaja heta, praūda, siahoŋnia išče reč, ale nia trudna-ž chiba ūziaušsia za nieki termin trymacca jaho konsekwen-

Zaznačýť treba, što heta druhoje užo swajho rodu publičnaje wystupieńnie D-ra M. Iljašewiča na zahrańičnym hruncle^{*)}. Spadziejmasia, što paważany aŭtor niezadoŭha daść znać ab sabie užnoŭ.

A. Kouzan.

*) D-r Mik. Iljaševič: Belorus a Belorusove, Praha 1930.

*) Ab pieršym—hladzi „Biel. Kryn.“ Nr 46 za 1928 h.

I u klinicy ciałka. Sučasnaje haspadarčaje licha adbiłasia i na wiedamaj wilenskamu hramadźanstwu litoŭskaj klinicy. Litoŭskija hazety padajuć, što ŭrad kliniki, dzieła ciałkoha haspadarčaha pałażeńnia, zwolnić sa służby aź 16 asob.

Kancert u himnazii. Himnazisty litoŭskaj himnazii 25 minula ha miesiaca stol. h. ładzili kancert, jaki byŭ pakazańniem muzyčnej pracy wučniłaŭ za minula je paŭhodździe. Wyniki byli duža dobryja. I nia dziwa: nawukaj muzyki u litoŭskaj himnazii kirujeć wiedamy profesor Hałkoŭski, a nawukaj śpiewu takža dobry majstar swajho dzieła wučyciel Krutulis.

Z Polšcy.

Rasprawa za zamach na marš. Piłsudzka. Dnia 29.1 s. h. u Waršaŭskim akrużnym sudzie pačalasja sudowaja rasprawa za planawany zamach na Piłsudzkaha. Abwinawačany: Jaha-dziński, Dzienhiełski, Trachimowič i Markowič, jakich baroniać adwaky: Smiaroŭski i inšyja. Na hety sud paklikana bołš 50 świadkaŭ, miż katorymi ministry Składkoŭski i Bek. Abwinawačanyja da winy nie przyznalisja. U nładzielu 1 lutaha mieŭsia sud zakončycca, ale niechta padstrelia hałoŭnaha świadku abwinawačania Pużyckaha. Dzieła hetaha prakuror patrebawaŭ panawić razład sprawy i daprasić Pużyckaha. Sud pryniaŭ zajawu prakurora i adłażyŭ rasprawa da 14 h m.

Pasiedźaninie Sojmu. Čarodnaje pasiedźaninie Sojmu pačalosja 5 h. m. Na hetym pasiedźaninie adbudziecca druhoje čytańnie budžetu. Razład budžetu patrywaje kala 5 dzion.

Piłsudzki waročajecca u Polšču. Francuskija hazety pišuć, što Piłsudzki na Madery ŭžo nastolki azdarawieŭ, što chutka wierniecca u Polšču.

Demanstracyja hałodnych biezrobotnych. Polskija hazety padajuć, što nadawiać u Radomie hałodnaja taŭpa biezrobotnych u liku 800 čalawiek pačala demanstrawać prad starostwam i mahistratam damahajučysja padmohi dla biezrobotnych. Kali mahistrat i starostwa zajawili, što nia majuć hrošaj dla biezrobotnych, demanstranty napali na miestawuju piekarniu i zabrali ŭwieś chleb. Na biezrobotnych uderyła palicyja. Dajšło da bojki, jakaja končyłasia tym, što niekolki biezrobotnych było aryštawanych.

Z zahranicy.

Pašla prysudu Lihi narodaŭ. Polskaja hazeta „Przełom“ razwažajućy pastanowu Lihi Narodaŭ u sprawie adnosinaŭ dziaŭžaŭnych uładaŭ Polščy da narodnych mienšasćiaŭ čwierdzić, što na apoŭniaj sesii Lihi Polščy prajhrała sprawu. Skarhi niemieckaj mienšasći, piša „Przełom“, u pierawažajućaj bołšasći przyznany słušnym, bo Liha Narodaŭ świerdziła, što 75 i 83 art. dahaworu ab narodnych nienšasćiach Polščaj pahwałčany.

Niamieckija hazety pišuć:

Jašče pieršy raz u sprawie abarony mienšasći Liha Narodaŭ wydała swoj prysud na karyść pakrydžanych, što nie panižaje Polščy, ale maralna klajmić polskija pastupki u hetaj sprawie.

Dzieła taho, što Polšča pastanowaj Lihi Narodaŭ przyznana u hetaj sprawie winawataj, piša dalej „Przełom“, pastanowa heta ciahnie za saboju paważnyja wyniki.

Niamieckaja hazeta „Welt am Montag“ z dnia 26.1.31 h. warożyć, što pašla hetaj pastanowy Lihi Narodaŭ moža zapanawać nowaja era polska-niamieckich adnosinaŭ.

Aŭstryjska — niamieckaje zbliżeńnie. Na pasiedźaninie parlamentarnaj kamisii zahraničnych spraŭ premier aŭstryjskaha ŭradu u swajej pramowie padkreślił, što supracuŭnictwa Aŭstryi z Madziarščynaj ablahčaje italjanska-niamieckaja przyjaźń, jakaja tworzyć asnowu, jak dla palityki Madziarščyny, tak i dla Aŭstryi. Madziarska-niamieckaje zbliżeńnie nie žjaŭlajećca suplarečnasćiaj dla nijakaj wialikaj dziaŭžawy. Madziarščyna jość žwiazana z Aŭstryjaj supolnymi interesami, a z henaje przyčyny supracuŭnictwa hetych abodwuch krajoŭ žjaŭlajećca życiowaj patrebaj.

Bahaćcie — przyčynaj niedachopu dziaŭžaŭnaha budžetu u Zi. Št. Ameryki. Z przyčyny kryzysu, jaki paŭstaŭ z nadpradukcyi u Amerycy skarbu Zi. Št. Ameryki u minułym hodzie nie chapiła dziaŭžaŭnaha budžetu 370 milionaŭ dalaraŭ. Heny fakt u Zi. Št. Ameryki jość pier-

Da nas pišuć.

PAŚLAWYBARNYJA „PALOHKI“ I STOJKAŚĆ MOŁADZI.

Baradzieničy, Brasłaŭskaha paw. Mnoha kala nas jašče jość takich, asabliwa siarod starejšych, što wierać abiacankam i čakajuć adniekul pomaćcy. Hetuju naiŭnaść stałych hadami „dzaciej“ wielmi sprytna wykarystali u apoŭnich wybarach: wojty, padwojty, čynoŭniki dy stražniki. Jany prad wybarami zaachwoćywali i kazali sialanam hałasawać za „adżinku“ Čwierdzili, što pašla wybaraŭ, kali mocna buduć hałasawać za śpisak maršałka Piłsudzkaha Nr 1, dyk i padatki buduć mienšyja, usio budzie tanna, tolki zboža padaražeje, a nawat i hrošy sialanam buduć dawać pażyčkaj na wielmi wyhodnych warunkach, amal što biez zwarotu nawat sumy. Mnohija naiŭnyja pawieryli. Kinuli swaje hałas za „adżinku“ i ciapier usio čakajuć abiacanaha ščasćia. Tymčasam sekwestraty przyjażdžajuć u wiosku i apisywajuć za padatki, što tolki padchodnaje u haspadarcy znajduć, a za pażyčki, čto pażyčyŭ u kasie Stefčyka, sudździa prysyła je „zaprosiny“, kab žjawiŭsia na sud. Čynoŭniki, wojty, padwojty, i stražniki dalej usio čwierdziać, što budzie lepiej i jašče budzie usio taniej.

Tak, kali hetaja dabrata u tannaści, dyk užo čiba lapiej nia budzie, bo sialanskija produkty užo dajšli da poŭnaj biazcenneści. Zarabotkaŭ nідzie nijakich, sekwestraty naciskajuć plaćć padatki, prycisnuŭ mārōz i zmušaje kuplać boty, a tut jašče treba kupić nieabchodnaj u życi i wielmi ciapier darahoj dla sialanina soli i hazy. Dyk wot jakaja dabrata z hetaj tannaści i jakija palohki, katorymi u abiacankach pradwybarnaj kampanii ciešyli ahitatary „adżinki“ naiŭnych starych hadami „dzaciej“.

Daroslaja moładź užo susim inakš hladzić na życie. Abiacankam „pryjacielaŭ“ užo nia wieryć i nie čakaje, što niechta dolu biełarusaŭ aščasliwić. Moładź najbołšuju nadzieju kładzie tolki na swaje ŭłasnyja siły. Dzieła hetaha nia čurajecca ničoha swajho rodnaha i starajecca ŭzbahačywacca duchowa u swajej rodnej biełaruskaj kultury. Dzieła taho, što u wioski, dzie paŭstanie aformlenaja biełaruskaja arhanizacyja, wielmi časta zahłada je palicyja, moładź biez arhanizacyi sposabam miascowych zwyčajaŭ pašyraje biełaruskaje drukawanaje słowa, a z hetym narodnuju biełaruskaju świadamaść i kulturu. Na zborkach zimowych wiečaroŭ, ihryščach i inšych schodkach čytaje biełaruskija hazety, knižki, deklamuje biełaruskija wieršy, piaje narodnyja biełaruskija pieśni i zabaŭlajećca u biełaruskija narodnyja hulni. Hledziaćy na moładź, paciašajecca duša nadzieja, što przydzie čas i naš narod pierastanie wieryć čużym abiacankam, dajšoŭy da prakanania, što dola biełaruskaha narodu zależyć ad jaho samoha. A hetkaje razumieńnie narodu wywiedzie jaho da lepšaj doli.

Tutejšy.

NIEDAKŁADNAŚCI U SAMAŬRADAWAŬNI.

Pałačany, Maładečanskaha paw. Samaŭrad — heta wialikaja sprawa u hramadzkiej pracy. Ale u nas jon niejak „u wlerch woŭnaj“. Nie haworaćy ab samaŭradzie pawiatowym i hminnym, dzie daloka nia usio u paradku, šmat čaho nie chapa je nawat u abwodnych sołtystwach. Prykładam u abwodzie Litwa našaj hminy nijak sialanie nie mahli žmianić sołtysa, bo Starostwa nie začwierdziła nowawybranaha. Takim čynam abwadowy sołtys staŭsia byccam kniaziam na wlernej służbie u karala. Hetki sposab kirawańnia samaŭradawym życiom nie przywučaje ludziej da samaŭradawaha kirawańnia haspadarkaj hminy ci pawietu i šyrej, a tolki przywučaje hramadźanstwa da bieskrytyčnej pasluchmianaści rasparadžeńniaŭ, zhary addajućy swaje prawy i abawiazki hramadzkaści načalstwu. Heta moža jość karysnym niekatorem ludziam u ciapieraš-nija časy, ale dla narodu heta nia jość życio-waj školaj, čym pawinien być samaŭrad, a nadwarot — heta adyjańnie u narodzie ŭsialakaje inicyjatywy u hramadzkiem życi.

Taktyka i palityka u našych samaŭradach padlahaje wialikaj krytycy i pawinny być žmie-nieny.

Małady.

SPEKTAKL-WIEČARYNA.

Wioska Juški, Wilenska Trockaha paw. Hurtok Biel. Instytutu Haspadarki i Kultury u Juškach dnia 26 śnieжня 1930 h. na 2-hi dzieł katalickich kalad, pad kiraŭnictwam staršyni wy-żej uspomnienaha hurtka hram. J. Jarmałkowiča zładziŭ spektakl-wiečarynu. Była pastaŭlena pje-sa: „Wybary staršyni“ J. Byliny. Artysty-amatary, siabry tamašniaha H.B.I.H. i K., jak na pieršy raz, duža dobra wykanali swaje roli. Na hetaj wiečarynie byli deklamawany biełaruskija wieršy i chor śpiawaŭ bieł. narodnyja pieśni.

U kancy hram. Al. Waškowič, staršynla H. B.I.H. i K. z Miednik, wyraziŭ padzioku dla prysutnych, katoryja ŭšanawali bieł. wiečarynu, i adnačasna dziakawaŭ siabrom Instytutu — artys-tam Juškaŭskaha hurtka za ich achwotnuju i šчы-ruju pracu, zaachwoćywajućy, kab na hetym nia spynilisja, a jašče bołš dziejna wystupali na ni-wie kulturna-prašwietnaj.

Narodu było poŭna nabraŭšysja, nia hle-dziaćy, što nadworje było nieadpawiednaje.

Dnia 27.XII.1930 h. była ładžana wiečary-na „Stowarzyszeniem Młodzieży“ u Tabaryškach. Budućy ja u padaroży, pacikawiušsia zahlanuć i tudy Tabaryskaja moładź nanlała muzyku i zla-dziła asobnuju wiečarynu, jakaja adbyłasia u najlepšym paradku. Na wiečarynu „Stowarzysze-nia“ nie pašli, matywajućy, što heta nam čužo-je. Naša moładź ušo pačala paznawać swajo rodna-je.

Cikawy.

Z kraju.

Stady waŭkoŭ u Wialejskim paw. U Wialejskim pawiecie u niekatorych miascach pajawilisja wialikija stady waŭkoŭ, jakija u noćy napadajuć na wioski i wyciahwajuć z chlawoŭ awiečki, cialata i inšuju żywiołu. U minułym tydni u Wialejščynie зробlena u nie-kalkich miascach abawa na waŭkoŭ, u wyniku katoraj za-bita 15 štuk.

Za 690 tajnych browarkoŭ, 5000 litraŭ samahonki 910 asob pad sudom. Pawodle statys-tyčnaha padličeńnia u Wilenskim wajawodztwie za minuły 1930 hod wykryta 690 tajnych browarkoŭ i skanfiskawana bołš 5000 litraŭ samahonki.

Za tajnuju pradukcyju samahonki 910 asob na pad sud.

Metadyzm. Da nas dochodziać wiestki, što u apoŭnija časy metadysty pačali prawodzić swaju relihijnuju

prapahandu ū Zach. Bielarusi wielmi enerhična. Henaja wielmi škodnaja dla bielarskaj sprawy rabota najbołš škirawana da bielarskaj moładzi. Polskija hazety padajuć, što metadysty załazić i ū bielarskija školy z škodnaj swajej prapahandaj dla duży prawasłaŭnych i katolickich bielarskich dziaciej.

Na heta treba žwiarnuć uwahu baćkoŭ i wučyciel-skaha nahladu dzieła abarony našej moładzi ad zatumaniaŭnia maładoha rozumu metadystaŭkim tłumaczeŭniem św. Piśma.

Usiačyna.

Jak u bajcy.

Ab tym, jak rasprawilisia baby z sekwestratam u m-ku Grejewie, padajuć hazety cikawija wiestki. Sprawa wyhladaje hetak:

Da adnaho z haspadaroŭ pryšoŭ sudowy sekwestrat z palicyjantam apisać niekalki świnić, kab pakryć podatki. Dawiedaŭšysia ab hetym susiedzi abkrużyli hradoj chleŭ, u katory ūwajšli sekwestrat i palicyjant.

Kali abodwa apynulisia ū chlawie, sabranyja baby začynili raptam dźwiery, zamykajuć ich na замок.

Uwiaznienija takim čynam u chlawie sekwestrat i palicyjant apynulisia biazradnymi ū praciahu niekalki hadzin i tolki pawiadomlenaja ab usim staŭšysia palicyja uwolniła wiazniaŭ z chlawy. Što bylo dalej, — hazety nie padajuć.

Na našy časy zdareŭnie wielmi charakternaje.

Ziemitrasieŭnie. U minułym tydni ū Nowaj Zelandyi bylo ziemitrasieŭnie. Ad trasieŭnia ziemli u m. Napier zawaliłasia niekalki damoŭ. U wyniku katastrofy paŭstali pażary. Zabita šmat ludziej. Ranienych naličwa-juć bołš 1000 asob.

Abawiazki muža. Amerykanskija sudy wielmi časta razhladajuć dziŭnyja i šmiešnyja na naš pahlad sprawy.

Niadaŭna ū sudzie ū Los Angeles adbyŭsia sud, na jaki žjawilasja maładaja, ale brydkaja žančyna i skeržyla swajho muža, što praz niekalki hadoŭ ani razu jaje nie pacalaŭaŭ. Muž na sudzie nie chacieŭ tłumacyć swaich zimnych adnosinaŭ da žonki. Sudždzia padumaŭšy doŭha wydaŭ prysud, u jakim zoznačyŭ, što žonka maŭe prawa najmieniš na 3 pacalunki ū dzień ad muža, a dzieła hetaha abwinawačany jaje muž musić 3 razy ū dzień calawać swaju žonku.

Pašla takoha prysudu „zasuđžany“ muž žwiarnuŭsia da sudždzi z prošbaj, kab palahčyŭ jamu koru — kab, zamieš calawać 3 razy ū dzień swaju žonku, zasudziŭ jaho ū turmu. Sudždzia adnak swajho prysudu nie žmianiŭ.

Ab haspadarcy.

Drabnicy na časie.

— „Kažuch — nia wata...“ Jak časta ūspaminaje heta zimoy naš sielanin i jakaja-ž škoda, što wojnoj žni-ščenaja ū nas hadoŭla awiečak „nia choča“ niejak pa-

prawicca. A treba ū hetym kirunku niešta zrabić, bo biez kažucha i biaz woŭny na jarniak i rukawicy na Bielaru-si nielha abyjšcisja, a wychwalanaja hadoŭla h. zw. „fu-trowych žwiarat“ (lisica i inš.) awiečki nikoli nie zamie-nić.

— Pole zaśniežana, marazy cisnuć. Ci padumaŭ chto ab padkarmliwaŭni ū hety čiažki čas ptuśak, sajuz-nikaŭ ziemlaroba pry niščeŭni roznych škodnikaŭ? Čas užo padumać i ab pryhatawaŭni budak dla špakoŭ.

— Niezaduoŭha sonca užo budzie štoraz macniej pryhrawać. Ad pryharazkaŭ čarhujučychsia z hetkim pry-hrawaŭniem, drewa, asabliwa fruktowaje, wielmi cierpieć, łopajecca. Pabialaŭnie ū hetu paru drewa waŭnaj jość wielmi pažadany, bo pabielenaje drewa hetak nie na-hrawajecca.

— Kali užo mowa ab sadzie, dyk zimoy treba ab-čyścić drewy ad adžyŭšaha i naahuł hustoha sučča, mo-chu i pawučynaj spleciennych starych listoŭ: tut zimujuć škodniki fruktowych drewaŭ. Usio hetak žniataje z dre-waŭ treba abawiazkowa zaraz-ža čysta padabrać i spalić.

— Warta bliżej zacikawicca mahčymaściami jadowab-nictwa (žoukawodztwa) na Bielarusi. Šmat — šmat chto čwierdzić, što heta ū nas mahčyma. Pahaworym ab hetym abšyrniej nastupnym razam. Šiahoŭnia-ž zoznačym tolki, što čas ciapier najlepšy zapeŭnić sabie adpawiedny lik dreŭcaŭ bielaj morwy (tutowaha drewa), listami katoraj jadowabnik adžyŭlajecca. Zakazy kirawać treba ū Wilensku-ju Dyrekcyju Dziaŭžajnych lesoŭ (Dyrekcyja Lasów Pań-stwowych).

Inż. Ad. Klimowič.

Naša pošta.

M. Bładyku. „Centrasajuz“ — heta bole palityč-naja kramka „našych“ polonofilaŭ, čym kulturnaja ūsta-nowa. Da hetaj palityčnaj kramki naležać usie „polonofil-skija „arhanizacyi“, jakija isnujuć badaj wyklučna na pa-piery. „Centrasajuz“ stworany byŭ na čas wybaraŭ, ale i ciapier choča niešta rabić, kab tumanic ludziam halowy „na ūsialaki wypadak“. Takaja paważnaja arhanizacyja, jak Biel. Inst. Haspadarki i Kultury z „Centrasajuzam“ nia maŭe ničoha supolnaha.

Tutejšam u. Dziakujem, karystajem, pišycie bołš ab žyćci ū wašych wakołicach.

Cikawam u. Čamu Wy nie zachodzićcie, kali by-wajecie. Wam pasyłam 10. Kali treba bole, pawieda-micie. Z atrymanaha karystajem, pišycie bołš.

Stojkam u. Karystajem, pišycie ab usim.

Maładomu. Korespondencyju atrymali, dziaku-jem, pišycie čaściej.

Hrošy atrymali ad: Marcinkiewiča 8 zł. — Zaličyli na Waš i bački Wašaha rachunak pa 4 zł., premi-ju atrymajecie ū kniharni „Pahonja“, L. Sydłoŭskaha i K. Hančara pa 4 zł.; premiju wysyłam, Tomko 8 zł. i Dalčeušskaha 8 zł. 60 hr. z Francyi atrymali, dziakujem. Inż. Dub. 5 zł., Ks. Bakinoŭskaha 5 zł. i Ks. Kułaka 2 zł. Dziakujem, hazetu pasyłam. Ad Ed. Budžki i jaho brata Balesława pa 4 zł. atrymali, premiju wydali. Ad świašč. Sawickaha 1 zł. atrymali, hazetu pasyłam.

Грамадзяне!

Наша газета „Бел. Крыніца“, якая друку-ецца лацінкай і гражданкай і выходзіць раз у тыдзень, на 1931 год з перасылкай каштуе ў краі на год 4 зл., на паўгода 2 зл., на тры месяцы 1 зл.; загравіцу ўд-вая даражэй.

Хто прышле да 1 сакавіка 1931 г. пад-пісваю плату за газету на цэлы год — 4 зл., таму высылаем па атрыманы грошай бяс-платную прэмію — 5 беларускіх кніжак, якія кожны сабе можа выбраць з ніжэй па-данага кнігаспісу:

Андэрсэн Ганс Хрыстыян — Казкі.
Вахушэвіч Гр. (Масцей Бурасок) — Дудка Біе-ларускага.

Додэ А. — Сэкрэт Дзядзькі Карніля і іншыя францускія творы ў перакладах.

Дуж-Душэўскі К. і В. Ластоўскі — Слоў-нік геаметрычных і трыгономэтрычных тэрмінаў і сказаў.

Dwornik Dr. Fr. — Жыццё Św. Waclawa.

Грышкевіч Фр. — Веснавья мэлэдні.

J. Jørgensen — Prypowieści.

Kazłoŭščyk Ur. — Ab fizyčnym wychawaŭni ū Bielarusau.

Kazłoŭščyk Ul. — Fizyčnaje wychawaŭnie hra-madzianstwa.

Kazłoŭščyk Ul. — Bielarskija narodnyja pieśni z Sakolskaha pawietu.

Salaŭjowa P. (Allehro) — Cudoŭnaja poč. Sce-ničny twor dla dziaćlej u 1 dzieł.

Сьпявак Блондэль — Англійская легенда.

Віппер Р. — Падручнік Новай Гісторыі.

— Падручнік Навейшай Гісторыі.

З роднай нівы — Зборнік прыгожага пісь-менства, папулярнае веды, інфармацыя аб грамадскім жыцці і ўставах.

Абрача выбраных 5-ці кніжак дадаецца яшчэ так-жа бясплатна насыценны календа-рык „Б. Крыніца“ ва 1931 г.

УВАГА. Паведамляем, што нашу газе-ту „Бел. Крыніца“ ад Новага Году пасылаем бясплатна толькі супрацоўнікам, якія пры-сылаюць у рэдакцыю стацьці, карэспандэн-цыі і весткі аб жыцці сваей старонкі. Усім-жа іншым ад Новага Году газету спынілі.
Рэд. і Адм. „Беларускай Крыніцы“
Вільня, Людвісарская вул. № 1—19.

3)

Instrukcyi

Bielarskaha Instytutu Haspadarki i Kultury.

Kali Waš pastarunak palicyi nia choča pry-mać pawiedamleŭnia ab ahulnym schodzie, dyk treba jaho pierasłać pawiatowamu Starasćie za-kaznym piśmom na jakija 2 tydni pierad ahul-nym sabraŭniem. Dazwołu čakać nia treba, bo zwyčajna Starostwa dazwołu i nia wysyłaе, a tolki pawiedamlaje kamendanta pastarunku, kab wysłaŭ na schod palicyjanta.

Wysyлаjuчы pawiedamleŭnie da starasty tre-ba ū zahałoŭku napisać nie „p. Kamendantu“, a „panu Starasćie“ takoha-ž pawietu.

Paštowuju kwitancyju razam z kopijaj wy-šłanaha pawiedamleŭnia zachawajcie ū siabie — jany buduć dowadam, što wy takaje pawiedam-leŭnie wysłali i możacie lehalna žbiracca na schod.

Pašla ahulnaha sabraŭnia, ab wybarach uradu hurtka treba nieadkladna pawiedamlać starostwa, padajuć skład uradu hurtka. Pawie-damleŭnie moжа być napisana ū takoj formie:

(Štamp)
Panu Starasćie . . . . . paw. . . . .
u . . . . .
Hetym majem honar pawiedamić Pana Starastu, što na ahulnym schodzie siabroŭ hurtka Instytutu, dnia . . . . . s. h. wybrany urad Hurtka ū takim składzie:
1. Staršynia hr. . . . . z wioski . . . . .
2. Skarbnik hr. . . . .
3. Sekretar hr. . . . .
Kandydaty: 1. hr. . . . .
2. hr. . . . .
Sekretar. . . . . Staršynia.

Kali-b jaki siabra uradu hurtka wyjšaŭ z uradu, to na jaho miesca ūwachodzić kandydat. Ab takoj žmienie składu uradu treba tak-ža pa-wiedamlać starastwa.

Pawiedamleŭnie ab wybarach nowaha ūra-du treba pierasłać taksema ū Centralu Instytutu razam z hadawoju sprawazdačaj.

Takoha prawiła treba dziaŭžacca koжны hod

pry koжных wybarach i koжных žmienach u składzie uradu abo pry žmienie kwatery.

UWAHA. Pasiedžaŭni uradu hurtka, h. zn. staršyni, skarbnika i sekretara, moжуć adbywacca koжны raz biez pawiedamleŭnia palicyi.

Na staršyniu wybiraćcie takoha, jaki naj-lepiej zdoleje Was žbirać, prawodzić sabraŭni, dahladać usiaje Wašaje pracy. Na sekretara wy-biraćcie takoha, jaki najlepiej zapiša Wašy pa-stanowy i zmoжа kirawać znosinami ū sprawach hurtka. Na skarbnika treba wybirać najsprawid-liwiejšaha z Was, jakomu z achwotaj składali-b Wy swaje siabroŭskija składki i jaki nie paš-mieŭ-by puścić adnaho hroša namarna.

VI. Piačatki i znački.

Koжны hurtok maŭe prawa mieć štamp i kruhluju piačatku. Štamp stawicca (ū wierchnim rahu papiry pa lewaj staranie) na roznych afi-cyjalnych papierach, jakija wychodzić z kance-laryi hurtka. Na štample pawinien być pakazany dzień wysyłki papiry i čarodny numer. Kruhla-ja piačatka stawicca tolki na dakumantach (pašwiedčaŭniach, ščwierdžaŭniach, kopijach i h. p.), a štamp na ūsich papierach.

Jak tolki Centrala prawiadzie lehalizacyju nowaadkrytaha hurtka, urad hurtka pawinien wysłać u Centralu zakaz na štamp, piačatku i padušku da piačatak, usio heta razam kaštuje kala 8-10 zał. Kali b nia bylo hrošaj, to z kruh-la-j piačatkaj moжна pačakać, a wypisać tolki štamp i padušku.

Koжны siabra maŭe prawa nasić značok Instytutu. Znački moжна zakazwać u Centrali Instytutu pa 1 zł. 50 hr. za štuku. Prysyлаjuчы zakaz treba pierasłać hrošy.

Pry dalejšym zapiswaŭni siabroŭ u hurtok treba žadać nowych značkoŭ, a taksama i no-vых siabroŭskich biletaŭ.

VII. Mahčymaści pracy ū hurtkoch.

Pašla prawiadzieŭnia arhanizacyjnaj pracy treba padumać, što dalej rabić. Užo zolažyli

hurtok, vybrali časowy abo nawat i stały urad, wypisali piačatki a nawat i znački, a ciapier što? A woś ciapier i pawinna pačacca sapraŭdnaja praca na niwie kultury i haspadarki.

Mahčymaściami pracy mnoha, wyličym tut najhałaŭniejšyje:

- 1) žadžaŭnie spektaklaŭ, wiečaryn, hulniaŭ i h. p.
- 2) adkryćcio biblijateki-čytalni,
- 3) adkryćcio Bielarskaha Narodnaha domu,
- 4) zalažeŭnie kniharni,
- 5) arhanizawaŭnie lekcyjaŭ i nawukowych hutarak,
- 6) pašyraŭnie bielarskaha drukawanaha slowa: kніжак, hazet i časopislaŭ,
- 7) adkrywaŭnie bielarskich uradowych i prywatnych škol,
- 8) arhanizawaŭnie kaoperatywaŭ,
- 9) prawodžaŭnie ziemlarobskaj kultury,
- 10) stasawaŭnie štučnych hnajoŭ,
- 11) dawaŭnie jurydyčnych paradaŭ i pisaŭ-nie zajawaŭ, prošbaŭ i h. d.
- 12) praca ū samaŭradach,
- 13) žbiraŭnie roznych statystyčnych danyh,
- 14) zapiswaŭnie i žbiraŭnie narodnych pieś-niaŭ, kazak, prykazak, žbiraŭnie roznych astat-kaŭ staradaŭnaj bielarskaj kultury i šmat šmat čaho jašče moжна bylo-b naličyć, nad čym sia-bry Instytutu moжуć pracawać.

Ale zatrymajemsia padrabiazna nad ko-жnym z hetych punktaŭ i pahladzím, jak prak-tyčna padyjšci da kožnaha z ich, a Wy, čytajuчы hetuju instrukcyju, pawinny razważyć, da čaho wam pierš-na-pierš uziacca i što wy możacie pawodle swaich sił rabić.

(d. b.)

Čytajcie i pašyrajcie

„Bielarskaju Krynicu“!